

Urban Platsinnovation

- samverkan för attraktivare centralorter

Dokumentation stormöte i Uddevalla
10–11 maj 2017

Om Urban Platsinnovation

Urban Platsinnovation är ett projekt som arbetar för att få mer kunskap om hur centralorter ska utvecklas för att bli mer attraktiva för både invånare och besökare. Syftet är att öka konkurrenskraften och innovationsförmågan hos handeln och upplevelsenäringen för att skapa ett mer levande centrum.

Projektet omfattar Högskolan Väst, Lysekils kommun, Strömstads kommun, Trollhättans stad, Uddevalla kommun, Åmåls kommun samt Fredrikstad kommune som är projektets norska partner.

Urban Platsinnovation delfinansieras av EU-medel via Interreg Sverige-Norge som är en del av Europeiska regionala utvecklingsfonden samt av Fyrbodals kommunalförbund. Projektet pågår till och med september 2018.

Foto: Peter Ljunggren

<http://www.interreg-sverige-norge.com/>

URBAN PLATSINNOVATION

Samverkan för attraktivare centralorter

Dokumentation stormöte 3, Uddevalla 10-11 maj 2017

Urban Platsinnovation är ett projekt som arbetar för att få mer kunskap om hur centralorter kan utvecklas för att bli mer attraktiva för både invånare och besökare. Syftet är att öka konkurrenskraften och innovationsförmågan hos handeln och upplevelsenäringen för att skapa ett mer levande centrum. Projektet omfattar Högskolan Väst, Lysekils kommun, Strömstads kommun, Trollhättans stad, Uddevalla kommun, Åmåls kommun samt Fredrikstad kommune som är projektets norska partner. Urban Platsinnovation delfinansieras av EU-medel via Interreg Sverige-Norge som är en del av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Projektet pågår till och med september 2018.

STORMÖTE UDDEVALLA

Projektets tredje stormöte i Uddevalla 10-11 maj 2017. Temana genom de två dagarna var samarbete och erfarenhetsutbyte, bland annat med utgångspunkt i metoden Living Lab, samt fastighetsägares roll och event som attraktivitetshöjare i centrum.

Under dagarna fick deltagarna lyssna på konkreta exempel på stadsutvecklingsprojekt från fastighetsbolag, entreprenörer och ideella krafter och följa med på en stadsvandring. De fick också prova på att initiera och planera en Living Lab-aktivitet i form av en workshop.

Introduktion

Den första mötesdagen hölls på Bohusläns museum. Där hälsade museichefen Hans Kindgren välkommen. Han berättade att museet är Sveriges mest besökta länsmuseum med cirka 300 000 besök per år. Med sin placering i staden bidrar museet till att göra Uddevalla centrum attraktivt. Hans Kindgren konstaterade att flera undersökningar visar att kultur och kulturarv får en allt större betydelse för centrumutveckling, attraktivitet och besöksnäring.

Dessutom höll ordföranden i Uddevallas kommunstyrelse, Ingemar Samuelson, en kort presentation av hur kommunen tänker och arbetar kring stadsutveckling. Hans budskap var att attraktionskraft bör vara ett prioriterat område för svenska tätorter och konstaterade att Urban Platsinnovation är en bra möjlighet att samarbeta och lära mer för att kunna styra utvecklingen i positiv riktning.

BAKGRUND – VARFÖR STADSUTVECKLING?

Varför ska man syssla med stadsutveckling och varför är den samverkansmodell som Urban Platsinnovation använder ett viktigt verktyg?

I dag är välutbildade och kreativa människor en grundläggande ekonomisk resurs för ett samhälle, på samma sätt som platsbundna resurser som läge eller och/eller naturresurser var det förr.

Det här är en grupp som är mycket rörlig. Trivs de inte på en plats, väljer de en annan. I en globaliserad värld blir, paradoxalt nog, den lokala platsens attraktivitet en allt viktigare framgångsfaktor.

Den urbana kvalitet en stad eller en plats kan erbjuda är därför avgörande för att attrahera boende och besökare, och därmed för stadens långsiktiga positiva utveckling. Det gäller även små och mellanstora städer.

Traditionellt mjuka faktorer – gestaltning av stadsrummet, kulturutbud, restauranger och kaféer, bra shopping – har blivit hårdvaluta. Dessa olika verksamheter hänger samman. Olika kompetenser, verksamheter och resurser behöver därför samverka för att utveckla staden.

Man kan se staden som ett ekosystem. Det är inte funktionen, gestaltningen eller händelserna och rörelserna var för sig som ger staden dess värde, utan allt detta tillsammans. Samverkan är därför det naturliga sättet att arbeta med urban platsinnovation.

INLEDNING

Nuläge och mål - projektledningen

Projektledarna Cia Säll och Ingar Guttormsen inledde med att redogöra för projektets nuläge och påminna om syfte och mål.

Huvudmålet

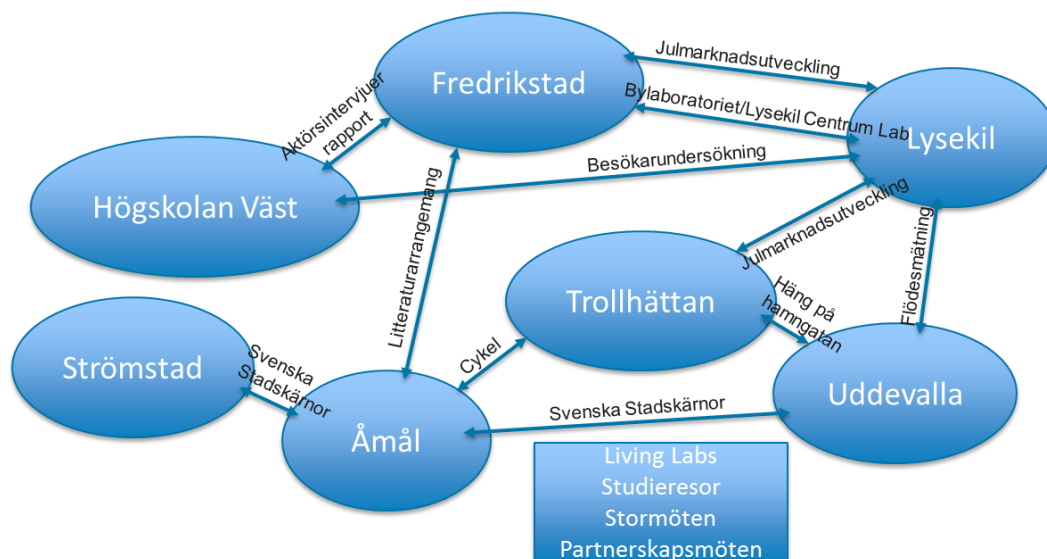
Att stärka konkurrenskraften och öka innovationsförmågan hos handels- och upplevelsenäringen för att skapa ökad aktivitet och attraktivitet i centrum.

Delmålen

- Stoppa nedåtgående trend med nedläggningar av verksamheter i centrum.
- Skapa nya innovativa produkter, tjänster och upplevelser.
- Öka antalet besökare och kunder.
- Öka kompetensen hos deltagande projektaktörer genom deltagande vid kompetenshöjande möten och aktiviteter.
- Öka antalet näringsaktörer knutna till ett formaliserat samarbetsforum.

De betonade att projektet bygger på samarbete och erfarenhetsutbyte, och att det är något som deltagarna ska ha med sig i den dagliga verksamheten. Det viktigaste är egentligen det som sker mellan de formaliserade mötena.

Uppmaningen var att använda nätverken, ta kontakt med varandra och dra nytta av den samverkansmodell som projektet börjat bygga. För att illustrera det visade de den så kallade "samverkansatomen", en figur med projektets deltagare och streck som visar de samarbeten som uppstått.

"Samverkansatomen" under utveckling

Metoden som projektet arbetar efter är att inte i förväg definiera aktiviteter som ska genomföras i projektet. Istället vill de ta vara på parternas erfarenheter och låta goda idéer uppstå under samarbetsprocessen, för att utifrån det strategiskt välja aktiviteter.

Projektledarna berättade också om ett metodutvecklingsprojekt kring en detaljplan för Norra Hamnstranden i Lysekil och kopplingen till centrumutveckling.

Här planeras en betydande byggnation och kommunen vill driva processen i samarbete med entreprenören, näringsliv och medborgare. Deltagarna i Urban Platsinnovation är välkomna att delta i tre kunskapsmöten. Separat inbjudan skickas ut.

Till sist berättade de om Högskolan Västs rapport Samverkan och utveckling i Gamlebyn och den stora positiva uppmärksamhet som projektet fått i Fredrikstad.

UDDEVALLAHEM AB

Förtätning utvecklar stadskärnan – vd Thomas Aebeloe

Udevallahems vd Thomas Aebeloe talade om förtätning av stadskärnan som en nyckel till stadsutveckling och hur de som företag vill bidra till det.

Thomas Aebeloe menade att ett fastighetsbolag självklart ska vara med och driva stadsutvecklingen och underströk det med att visa loggan med texten: ”Vi utvecklar Uddevalla”.

Hans övertygelse är att mer boende i centrum för med sig många positiva effekter för stadslivet. Med fler människor i centrum blir det mer liv och rörelse, och ett bättre ekonomiskt underlag för verksamheterna.

Thomas Aebeloe påpekade att det finns en hel del tomma ytor i centrala Uddevalla, men att olika aktörer nu försöker fylla igen de hålen i stadsbilden och bygga boende. Målet för Udevallahem är att bygga 40 lägenheter om året i fyra år. Strategin är att hitta så kallade A-lägen, utifrån den självklara tanken att bygga där människor vill bo.

Det krävs samarbete mellan fastighetsägare och kommun för att komma framåt. Thomas Aebeloe menade också att ambitionen om förtätning i stadskärnan alltid grundar sig på en tanke om samverkan. Ska man bygga på attraktiva platser måste man vara flera som delar på kostnaden.

HÖGSKOLAN VÄST OCH WORKSHOPS

Planera och initiera Living Labs – Ulrika Lundh Snis

Ulrika Lundh Snis från Högskolan Väst sammanfattade metoden Living Labs och ledde också en workshop där deltagarna fick prova på att planera och initiera en Living Lab-aktivitet. Detta var en uppföljning av tidigare arbete i projektet.

Ett Living Lab är kort uttryckt en metod för att få användarna av en tjänst eller produkt att medverka i utvecklingsprocessen. Ulrika Lundh Snis betonade att det är en verklighets- och vardagsnära praktik där människor med olika kompetenser, perspektiv och erfarenheter möts.

Ett förslag på definition är:

A living lab is a research concept. A living lab is a user-centred, open-innovation ecosystem, often operating in a territorial context (e.g. city, agglomeration, region), integrating concurrent research and innovation processes within a public-private-people partnership. (Wikipedia)

Ulrika Lundh Snis berättade att det alltid måste vara minst tre aktörer i ett Living Lab-arbete och att fokus ska ligga på processen. Det handlar om att utforska, utvärdera och designa. Arbetet är sällan linjärt, utan kan och bör tillåtas att bölja fram och tillbaka. En bild hon använde är att brukaren ska sitta i förarsätet.

Hon betonade också att det inte behöver vara så komplicerat, ofta kan det handla om att göra sådant man gör ändå men bara lite mer strukturerat. Ett inslag kan till exempel vara att göra en traditionell SWOT-analys, ett annat att försöka visualisera olika processer.

Hon hämtade ett exempel från projektets besök på Fredrikstads ByLab som är ett öppet informationscenter på en av gågatorna för att skapa nya kontaktytor med medborgarna.

På väggarna där finns bilder, skisser och flödesscheman av processer i staden, ett arbetssätt som gör det enklare att få överblick. Besöket har också inspirerat till Lysekil Centrum Lab som öppnade i april 2017.

Workshop

Uppgiften i workshopen vara att komma med förslag på lämpliga områden och aktiviteter för Living Labs. De olika grupperna fick jobba en kort stund och sedan presentera sina förslag. Till hjälp hade man en matris:

LIVING LAB-MATRISEN

Ökad kommunikation - Trollhättan

Gamlebyn - Fredrikstad

Digital önskelista - Lysekil

Häng på Hamngatan – Uddevalla

Innegårdar – Uddevalla

Digital turistbyrå - Strömstad

Kulturhus – Strömstad

Centrumnära mötesplatser – Lysekil

Upplev orten – Fredrikstad

Parkour - Fredrikstad

Vatten i centrum – Åmål

STADSPROMENAD

Stadsutveckling till fots

Dagens avslutades med en stadspromenad och besök på en av restaurangerna i Uddevalla centrum.

Ambitionen är att projektets stormöten alltid ska innehålla en konkret del där deltagarna lämnar konferensrummet och ger sig ut i stadsmiljön. Den här gången stod en stadspromenad med guiden Gunnar Klasson på schemat.

Målet var att fördjupa förståelsen för Uddevallas historia och samtidigt visa upp aktuella platser för utveckling. Deltagarna fick bland annat besöka en av stadens kulturhistoriskt viktiga innergårdar, ett av de områden Uddevalla arbetar med inom ramen för Urban Platsinnovation.

Under promenaden besöktes även Mortens Krog som funnits under många år i centrala Uddevalla. Där fick deltagarna höra om de möjligheter och utmaningar som finns med att driva restaurang på orten och vilka utvecklingssatsningar som görs.

Stadspromenad genom Uddevalla.

KNAPE SALUHALL

Samverkan en styrka – Ann-Charlotte Gustafsson

Stormötets andra dag inleddes med ett besök på Uddevallas nya saluhall som öppnat bara veckor innan besöket.

Ann-Charlotte Gustafsson, som är initiativtagare till saluhallen tillsammans med Christer Hasselbäck, berättade om den långa och inte helt enkla vägen till att förverkliga idén.

Den ursprungliga tanken att driva en traditionell restaurang byttes under processen ut till att i samverkan mellan fyra aktörer istället driva en saluhall med chark, fisk, ost, kafé och vinbar.

Strategin är att stötta och dra varandra, och exempelvis hämtar kaféet så mycket som möjligt av sina råvaror från de andra företagen i saluhallen.

Ann-Charlotte Gustafsson såg mycket positivt på saluhallens första tid och ser fördelar med att kunna samarbeta också kring till exempel marknadsföring. Den stora utmaningen framöver är att få de människor som besöker de externa köpcentrumen att även komma in till stadskärnan.

Knappe Saluhall.

ERIK HEMBERGS FASTIGHETS AB

Skapa besöksanledningar – Patric Westdahl

Patric Westdahl berättade om hur Erik Hembergs Fastighets AB tillsammans med Svenska Bio förvandlat en del av ett parkeringshus till biograf.

Bakgrunden till projektet var att parkeringshuset sällan var fullbelagt och att fastighetsbolaget därför beslutade att skapa en besöksanledning i området.

Parkeringshuset/bion ligger i utkanten av det som i Uddevalla betraktats som centrum och Patric Westdahl menade att man med det här initiativet utvidgat centrumkärnan. Han berättade också att näringsidkare i kvarteret höjt sin omsättning och att hela området blivit mer attraktivt.

Enligt Patric Westdahl är det ofta komplicerat att bygga mitt i centrum, men inte desto mindre viktigt. I Uddevalla finns det hål i stadsbilden som behöver fyllas med verksamheter.

Hans budskap var att kommun, fastighetsägare och andra aktörer måste samarbeta och försöka tänka på helheten för att utveckla staden. Inte göra enstaka insatser, utan ha en långsiktig plan.

Han menade också att platsens historia, kultur och berättelser är viktiga för stadsutvecklingen. Estetik, trygghet och tillgänglighet är självklara begrepp, och enligt Patrik Westdahl måste samhället fortsätta att planera för betydande biltrafik under överskådlig framtid.

SOLID SOUND

Initiativ som sprider sig – Pontus Blom

Musikfestivalen Solid Sound startade försiktigt 2012 men har nu vuxit till en flerdagarsfestival som 2016 hade 16 000 besökare.

Pontus Blom som startade festivalen tillsammans med Simon Tehyrell berättade om drivkraften: de ville helt enkelt ha möjligheten att lyssna på bra livemusik i Uddevalla.

Festivalen har vuxit från år till år, bland annat med hjälp av strategin att boka artister som precis är på väg att slå igenom och smart marknadsföring.

Ett exempel på det senare är att man arrangerat minifestivaler, så kallade blockparties, strax innan den stora festivalen för att skapa uppmärksamhet. Pontus Blom räknade till 400 artiklar i media under ett år, och värderade annonsvärdet till cirka 15 miljoner.

Den lokala förankringen har fortsatt att vara viktig och manifesterar sig bland annat i hur festivalen arbetar med volontärer. Människor från orten sköter allt från att skjutsa artister till att bygga scen och arrangörerna är nogga med att ge alla intyg på att de arbetat.

Ett annat sätt att arbeta lokalt är att släppa unga artister från Uddevalla på scen och på det sättet uppmuntra till eget skapande. I förlängningen hoppas man bidra till att fler människor tar initiativ och startar projekt och aktiviteter.

Det finns redan flera exempel på att festivalen skapar ringar på vattnet. Det ligger också i linje med Uddevalla kommuns initiativ att ta fram en evenemangshandbok med tips för unga människor som vill göra egna event. Ett verktyg för aktörer som vill skapa evenemang har också tagits fram i projektet Maritim Utveckling i Bohuslän som drivs av Lysekil och involverar flera kommuner i norra Bohuslän. Mer information finns på: <http://www.lysekil.se/uppleva-och-gora/evenemang/evenemangshandbok.html>

INTERVJU

Hallå Kent Vikmo, Uddevalla Centrumutveckling, ett av temana på senaste stormötet var samarbete. Hur samarbetar ni kring stadsutveckling i Uddevalla?

”Genom Uddevalla Centrumutveckling jobbar vi med fastighetsägare, näringsidkare och kommunen för att vara delaktiga i den utveckling som pågår. Vi är också med som en viktig part i arbetet med en levande stadskärna vad gäller näringsliv och miljö för de som bor, arbetar och besöker Uddevalla centrum. En kanal och koordinator mellan de olika parterna. Vi genomför också en rad större evenemang som lockar människor till ett bra socialt umgänge i stadskärnan.”

Vad är ditt bästa tips för att skapa utvecklande samarbeten?

”Att man lyssnar på varandra, men att man också kommer fram till konkreta gemensamma beslut och genomför dessa. Annars blir det lätt som ett samtal kring fikabordet med bra funderingar, men utan att de leder någonstans alls.”

Vad tar du med dig från senaste stormötet?

”Att det verkligen genomförs bra saker på olika håll och att vi har många bra saker som vi kan lära av varandra och även genomföra på fler platser. Istället för att var och en upptäcker hjulet, så kan vi inspirera varandra till att utveckla oss var och en.”

SAMMANFATTNING

Jobba vidare med samverkan

I och med stormötet i Uddevalla har Urban Platsinnovation nått halvtid. Hösten 2017 planeras partnerskapsmöten i Trollhättan och Strömstad. Under våren 2018 blir det ett partnerskapsmöte i Fredrikstad och ett stormöte i Åmål, innan projektet avslutas efter sommaren. Uppmaningen till alla deltagare är att utnyttja tiden och fortsätta samarbeta för att skapa gränsöverskridande mervärden. Målet är att fylla på med ännu fler streck i projektets ”samverkansatom”!

//Dokumentatör David Björklund

Björklund & Co AB
david@bjorklundochco.se
www.bjorklundochco.se

BILAGOR

Bilaga 1

PRESENTATION AV PROJEKTET

Huvudmål och delmål

Urban Platsinnovation ska leda till mer kunskap om hur centralorter kan utvecklas för att skapa ett mer levande centrum.

Huvudmålet formuleras:

- Att stärka konkurrenskraften och öka innovationsförmågan hos handels- och upplevelsenäringen för att skapa ökad aktivitet och attraktivitet i centrum.

Huvudmålet kompletteras med ett antal delmål:

- Stoppa nedåtgående trend med nedläggningar av verksamheter i centrum.
- Skapa nya innovativa produkter, tjänster och upplevelser.
- Öka antalet besökare och kunder.
- Öka kompetensen hos deltagande projektaktörer genom deltagande vid kompetenshöjande möten och aktiviteter.
- Öka antalet näringsaktörer knutna till ett formaliserat samarbetsforum.

Organisation och aktiviteter

Urban Platsinnovation leds av en styrgrupp samt en norsk och svensk projektledare. Det kommer att hållas partnerskapsmöten fyra gånger per år och stormöten fyra gånger under projektperioden. Administration och kommunikation löper som en röd tråd genom hela projektet, medan forskning, kartläggningar, marknadsanalyser, centrumutvecklande aktiviteter, utvecklande av samarbetsmodell och planering för fortsatt verksamhet görs mer intensivt under vissa perioder. Vad gäller konkreta aktiviteter kommer de i första hand att initieras och genomföras lokalt.

Bakgrund

Urban Platsinnovation har sin bakgrund i de tidigare Interregprojekten Interregionalt KulturOplevelses Netværk (IKON) och Business to Heritage (B2H). Det senare var ett samverkansprojekt mellan Lysekils kommun, Fredrikstad kommune, Havets Hus, Innovatum och Fyrbodals kommunalförbund med syftet att stärka natur- och kulturarvets roll som resurs för attraktionskraft, näringslivsutveckling och god livsmiljö.

Fakta

Styrgrupp

Bjørge Johnsrud Western, ansvarig för kulturbaserat näringsliv vid Fredrikstad kommune
Knut R. Hansen, vd Glommefestivalen
Torbjörn Sjögren, biträdande näringspolitisk chef på Fastighetsägarna
Michael Johansson, chef avdelning för hållbar utveckling Lysekils kommun

Projektledare

Cia Säll, besöksnäringens ansvarig Lysekils kommun
Ingar Guttormsen, egenföretagare, engagerad genom Fredrikstad Näringsförening *finansiering*
Urban platsinnovation delfinansieras av EU-medel via Interreg Sverige-Norge som är en del av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Även Fyrbodals kommunalförbund medverkar som finansör.

50 procent medfinansiering.

Norsk total budget: ca 6,7 miljoner NOK.

Svensk total budget: ca 25,1 miljoner SEK.

Aktionsforskning

Högskolan Väst finns med som en forskningsresurs i projektet och bidrar med kunskap inom bland annat regional utveckling, kreativa näringar, besöksnäring och marknadsföring.

Extern utvärdering

Projektet följs och utvärderas av André Opsahl från Høgskolen i Sørøst-Norge samt Peter Kempinsky med team från Kontigo.